

Statsgæld vi have, og hvordan vort Samfund staaar økonomisk. Det er ganske klart. Et Land kan være rigt og alligevel have en stor Statsgæld — jeg vil for Resten antage, at det endog kan være god Økonomi for et rigt Land at have en stor Statsgæld, eftersom Samfundet kan skaffe billigere Kapital end den enkelte —, og omvendt kan et Land være bundfattigt og alligevel ingen Statsgæld have. Det er ikke nødvendigt at have Statsgæld; blot man sætter Pumpeværket overfor Skatteydernes Lommer lidt nok og stærkt nok i Gang, behøver man ikke at laane. Jeg tror, at med Hensyn til vor finansielle Stilling staa vi os bedst ved at se Sandheden lige i Øjnene, og Sandheden er efter min Mening den, at selv om vi ikke i Øjeblikket just ere ved at blive et fattigt Land, staa vi dog temmelig sikkert overfor økonomiske Vanskeligheder, større, end vi have haft i mange Aar, maaske større, end vi have haft dem i den sidste Menneskealder.

Der er maaske Folk, der ville sige: Det har egentlig ikke noget med Statens Styrelse at gøre. Hvordan vort Lands Status er, afhænger ikke i den Forstand direkte af, hvordan Statsstyrelsen holder Hus med vore Pengesager. Jeg erkender selvfølgelig, at der er mange andre Grunde, der influere paa vor Status, og da navnlig, kan man vel i al Almindelighed sige, er der en vis Tendens hos Befolkningen til at leve over Evne. Det kan man ikke nægte. Men jeg har den bestemte Tro, at den Lethed, for at bruge et mildt Udtryk, hvormed de styrende nu i en længere Aarrække have behandlet Landets Finanser, har haft en meget betydelig Indflydelse paa vort Samfunds Status. Jeg har den bestemte Tro, at den ikke alene direkte, men ogsaa indirekte har haft Betydning. Ja, jeg tror, at den indirekte Virkning her er større, end vi i Almindelighed antage. Eksemplet fraoven smitter. Vi saa f. Eks. i Avisen forleden, at et Rejsebureau var blevet interviewet og fortalte, at det saa egentlig, trods de daarligere Tider, ganske godt ud hos dem, thi, sagde vedkommende, nu have Embedsmændene faaet Raad til at rejse til Udlandet, og derfor kunne vi godt sælge en Del Billetter i Aar til Fornøjelsesrejser, skønt Tiderne ellers ere daarlige. Der er ikke alene en Del Mennesker, der selv bruge Penge uproduktivt og udenfor Landets Grænser, men de faa andre til at følge Eksemplet og gøre det samme, vi ere jo alle mere eller mindre afhængige af

vore Omgivelser og tage Hensyn til dem. Og jeg er temmelig sikker paa, at den Løshed i Pengesager, som har gjort sig gældende hos den øverste Styrelse, har bidraget meget til ogsaa at fremme denne Leven over Evne hos Befolkningen.

Det var nu den indirekte Virkning. Men hvis vi ville se paa den direkte Virkning, synes jeg, vi der faa et ret godt Bidrag til Løsningen af det Spørgsmaal, hvor egentlig Pengene ere blevne af. Vi se, at i de faa Aar, siden vi fik Systemskiftet, have vi forhøjet vore Statsindtægter med saadant noget som 40 Millioner om Aaret, eller, hvad der er det samme, bedrøvet Skatteyderne for de samme Penge. For ligesom før at blive ved Talen om Kommunerne vil det sige, at hvis vi fordelte den Skatteforøgelse, vi have faaet siden Systemskiftet, paa vore Landkommuner, vilde vi nu betale 40,000 Kr. mere om Aaret pr. Landkommune til vore Statsfornödenheder end før Systemskiftet. Det er ikke smaa Penge, men trods en saadan, jeg tør vel nok sige enorm, Forhøjelse af vore Statsindtægter, have vi laant den ene Gang efter den anden. Vi have for nylig givet Tilslutning til, at der laantes 40 Millioner. Der blev stillet Ændringsforslag om, at det skulde ikke være mere end 30 Millioner, og jeg stemte for Ændringen, fordi jeg vilde give til Kende, at ogsaa jeg ønskede, at vi ikke skulde bruge flere Penge end højst nødvendigt, men jeg var klar over, det indrømmer jeg, at det ikke vilde vare længe, inden vi skulde til at laane igen. Med de Konjunkturer, vi have, behøver man ikke at være Spaamand for at sige, at der vil kun gaa meget kort Tid, inden vi igen skulle ud at laane, trods de stærkt forøgede Skattebyrder, og selv om vi ikke faa den foreslaede Hæror-
 dning gennemført.

Jeg ser saadan paa det, at vi staa overfor en meget farlig økonomisk Situation, og det er uheldigt, at man under disse Omstændigheder kommer og forlanger 30 Mill. en Gang for alle og et Par Mill. om Aaret, Summer, der selvfølgelig med den Erfaring, vi have haft hidtil, maa forhøjes betydeligt. Man har sikkert pruttet med sig selv, inden man har stillet denne Fordring frem, og Summerne ville blive større, naar de først ere vedtagne, det tvivler ingen om, heller ikke de Mænd, som ville stemme for Bevillingerne. Naar de sagkyndige under disse Omstændigheder staa med saa mange forskellige Meninger dels mellem hverandre indbyrdes og dels hver for sig, idet de have en Mening i